

Iz Zbiljke (2009.)

PREDA MNOM SE LJUŠTI ČOVJEK

Pređa mnom se ljušti jedan čovjek.

Da bih opisao kako to izgleda, silazim za njim s tramvaja, pogledom

zahvaćam kašetu s rajčicama što je čovjek drži uzdignutu na lijevom ramenu,

i to je u redu, ljudi, pogotovo trgovci, svašta tegle sa sobom.

Ali pogled, ćudljiv kakav već je, ne napušta te rajčice, uporno sjedi na njima,

gnječi ih, ili su već bile zgnječene i prije nego što je zasjeo na njih.

Da, pomislih, trule su, pa i nagnječene, sok se zgušnjava u njihovu podnožju,

a ono što se ne zgusne diže se u zrak koji su zaposjele ose (ne znam otkud, nisu

mogle biti s nama u tramvaju).

To me već brine, teret truleži na njegovim ramenima, što ga prisiljava da ju nosi?

Može biti da se trulež izdigla kroz njega, doputovala iz

dubine i sad cvrči na granici tijela, a on ju nosi, pokazuje svima čiji se

besramni pogled ne skanjuje zuriti?

Ili će biti da mu je ta trulež nametnuta, došla odozgo, sa strane, odnekud, pa ju

zbog nečega biva prisiljen tegliti?

Pogled potom spuštam (napuštam rajčice, kažem im zbogom) na njegovu slobodnu

ruku, nabreklu od težine što mu zapravo oduzima slobodu pa pomišljam

kako na njemu nije slobodno ništa osim nogu, a i one ga tegle, ne idu kamo bi

htjele, nekamo svojeglavo, preko ceste, između auta,

kamo ubrzo nestaje,

s tri prepuna najlonska logora naguranih plastičnih boca.

RANO JE JUTRO KAD NAGA ŽENA KLEČI NA KUHINJSKOM PODU I MOLI

Rano je jutro kad naga žena kleči na kuhinjskom podu i moli.

Dim na toplani izvija se posve uspravno.

Sopran iz Schnittkeova madrigala miješa se s glasom uličnog prodavača

krumpira što dopire odozdo.

Studen se okomito spušta prema korijenu zaboravljene biljke na

balkonu.

Kad je prodavač otišao, ponovio sam taj madrigal i ženin mi se glas

učinio nepodnošljivo usamljenim. Još maločas je bila s njim, a već ju je napustio.

Kao da je odjednom nestala podrška uspravnosti, glas joj se slomio, besciljno

uputio nekamo vodoravno, posve ravnodušno.

Čemu se molila naga žena u zimsko jutro?

Tá njezina je uspravnost u kuhinji posve dostatna.

TI, KOJA KOSOM MLATARAŠ LIJEVO-DESNO

Ne daju mi čitati u tramvaju, a posebice ti, koja kosom mlataroš lijevo-desno.

Bacaš mi je posred stranice, pljuuus, nestaju sve riječi da bih podigao pogled.

Što bi rekla Jane Hirshfield, zašto sam zastao

usred njezine pjesme *To Judgment: An Assay?*

Ti mi svojom kosom mijenjaš život,

kao što «artičoka mijenja okus

svega što se jede poslije nje», kaže Jane.

Kosa je čudne naravi, prividno mrtva: možeš je rezati, paliti, a ipak raste.

I onda je moji živi prsti prevrću, zapliću se u nju, upliću svoj život, tuđi život,

mijenjaju im okus.

Recimo da ti odjednom poželim vidjeti lice dok zabacuješ kosu.

U najboljem slučaju mogu se nadati

tek bljesku tvojih ruku, koje će se pojaviti iznenada,

podignuti kosu, prstima je pročešljati,

a onda opet pustiti da pljusne

preko stranice knjige, nemilosrdno,

poput vode što ju na kraju smjene u brijačnici

iz kante izbacuju na ulicu.

ZRNO RIŽE

Zrno riže,

odgurnuo sam te pod komodu, i u tom kratkom trenutku-zrcalu,

odnijelo si mi sve što je stajalo na svojim kakvim-takvim nogama i zabilo ga u mrak. Sve što sam milovao pogledom sad se u njemu koprcu, poput jegulja u jezeru koje se nepovratno

suši.

Milovao sam

: tvoju ruku, od lakta naviše, do pazuha

: stražnji dio uha, kad se nadlaktica zasitila

: kosu, tamo gdje se podala koži

: napetu kožu bedara da se još više napne

: stopala, jer u njima se krije i ruka i uho i kosa i bedra

Zrno riže, zašto nemaš neprozirnost pšeničnog zrna,

nesposobnog da išta ukrade, u sebi pospremi

sve što sam vidio? Pšenično zrno nije zrcalo

i s lakoćom pada s klasa, ne noseći ništa.

Čak ni ne zna hoće li prokljati.

ZAMARANJE GLAVOM

Da se s glavom i dalje zamaram

ili da ju jednostavno tijelu prepustim

Dok satima čitam uspravna se drži

Njezin prvi pad tumačim slabošću štiva

Drugi pak znanom slabošću tijela

Treći joj pad ovisi o zavjeri štiva i tijela

Kad neko oko u štivu tijelu namigne

glava učas spremno klone

Ruke još neko vrijeme hvataju štivo

kao da su riječi nešto što sipi iz oblaka

Dok na prsima glava spava

posve joj je svejedno

tko kome sad namiguje

INDIJCIMA SE TO NE BI DOGODILO

Tlo - još vlažno od popodnevnog pljuska. Svaka travka nebu uporno vraća

kišu. I u tom, bezazlenom dijalogu,

večer nismo ni zamijetili – odjednom je bila tu, između dva nadolijevanja

čaja.

Naoblaka se bila raskinula – pozvao sam te da promatramo zvijezde.

Malo znamo o njima, no to neće umanjiti užitak promatranja.

Poslije nastavljamo piti čaj na terasi.

Na podu – kao prazni kožnati novčanik, zgažena žabica. Čini se da sam je donio

na potplatu sandale. Ništa nisam čuo (kao da smrt živog bića mora biti čujna.)

Indijcima se to ne bi dogodilo, kažeš, oni hodaju

bosi iz obzira prema sitnim bićima.

Neću više hodati noćnim vrtom.

Napiši mi pjesmu o tome, još kažeš, potaknuta čitanjem

starih kineskih pjesnika.

No kako, iz obzira prema kineskim pjesnicima,

napisati pjesmu o zgaženoj žabici?

NADMETANJE S MUHOM U NEDJELJNO POSLIJEPODNE

U sparno nedjeljno poslijepodne muha i ja uvjeravamo jedan drugoga

kako onaj drugi ne postoji.

Vjerojatno smo posljednja bića na svijetu

što se stisnuo na veličinu golog oka (

i zato se, valjda, tako pomno prebrojavamo).

Kada po tko zna koji put začujem njeno zujanje,

ustanem iz postelje i ono prestane.

Zazuji čim legnem,

i na svoj mi način još jednom poruči

kako me u ovoj sobi nema.

I nema me, kao ni nje:

unutra je samo naše zujanje,

manje-više dosadno.

ZAMAHNUO JE RUKAMA KAO DA ĆE POLETJETI

(Izišavši iz autobusa) zamahnuo je rukama

kao da će poletjeti.

Ali nije. Ruke jesu,

i on se sad pita (hvatao bi se za glavu,

da ima čime)

zašto se to dogodilo, zašto su mu otišle,

jer to se i nije smjelo dogoditi.

Ljudi ne lete, pa tako ni njihove ruke.

Kažem li da sam se samo šalio kad sam zamahnuo,

hoće li mi se moje ruke vratiti?

Zavrtim li glavom u nevjerici,

hoće li mi i ona otići?

O OLOVCI

O svemu je, čini se, lakše pisati nego o običnoj olovci.

Naime, olovka živi od vlastita nestajanja.

Dok u čaši besposlena stoji, nje zapravo nema,

mjesto nje neko pougljenjeno drvce svoj posao uzalud čeka.

Kada ju u ruke uzme petogodišnja djevojčica,

olovka ju odmah razumije i potpuno joj se preda.

Priđe joj bez straha, pusti da se crnilo iz olovke na papir prospe.

Dok crta, pod njezinim se prstima topi tanko tijelo olovke

i uz tiho struganje po papiru rađaju se stabla bez korijenja,

zmajevi, mećave zvijezda, papučice s trepetljikama.

Ako je Sir Walter Raleigh mogao izvagati dim,

tko bi mogao izvagati srce olovke?

Je li crnilo na papiru jednako težini njezina srca?

A ako olovkom crta dijete, i na papir prosipa crnilo,

je li i njegovo srce već pomalo crno da olovci se daje?

O BUCI

Navodno, Bog čuči kraj svakog rođenog djeteta i pripovijeda mu,

izmamljuje iz njega krik. Djetetova tišina je poraz Boga. Ali sve ide

prema njezinom poricanju. Cage ju je ograničio na 4' 33"; znao je

da bi duže ustrajavanje na tišini raznijelo granice postojećeg svijeta.

Dijete kratko biva i onda odraste. Proći će mnogo godina prije nego

što će zastati da bi oslušnulo vlastito pomahnitalo srce. Može li se

buka izmjeriti? Vjerojatno može, mjerni su instrumenti navodno

pouzdani. Recimo, mrtvo tijelo glumice Adrienne Shelly. Izmjerimo

ga bez stida i izložimo na hladni odar. Iz svog se newyorškog ureda

spustila kat niže kako bi prigovorila zbog buke što ju je stvarao mladi

radnik na crno. On je potom s lakoćom ubija. Bog ga je kušao

devetnaest godina i pobijedio. Pobjedom koja je bila i poraz.

Odsutnost ljubavi i Boga je tišina. Što je odsutnost tišine? Bog uvijek znade postaviti pitanje na koje nema odgovora. Ne prođe niti jedan trenutak a da ne čujem kolanje krvi kroz tijelo, treperenje dlačica u nosnicama. Gdje kad ne mogu zaspati jer čujem samoga sebe – ima li išta strašnije nego neprekidno biti svjestan prisutnosti vlastita tijela? Tijela koje se prevrće po postelji, koje izbacuje gorki zrak što se sudara s jastukom, odbija od njega i vraća uhu. Uho je skladište u kojem je pohranjeno stenjanje žene koja vodi ljubav: čujem ju čak i kad to ne čini. To je i skladište u čijem tamnom kutu vrišti djevojčica. U njemu se svako malo pali bušilica koja želi popraviti nered svijeta. Njoj se pridružuje zavijanje automobilske sirene. Je li i tu riječ o popravljanju svijeta, ili tek o težnji da sve dobije svoje zvučno tijelo, jer je inače nezamjetljivo? U dalekom kutu ušnog skladišta je i ptica, uvijek samo jedna. Ona koja svojim pjevom dovodi u pitanje značenje kristalne noći. Ptice, čiji pjev ne uspijem prepoznati noću, vrate mi se danju. Ne zateknem li koju u džepu kaputa kad se vratim iz šetnje, bit će ispred vrata stana. Drhtat će mokra, sretna što se sklonila od kiše. Ili tko zna od čega drugog. Zar me ne prepoznaješ, govori mi i kljunom mi kucka po dlanu. Ali ja te ne razumijem, zar ne znaš pjevati? Ona mi i dalje kucka po dlanu, odbija išta iz sebe ispustiti, i učas je to samo prosjak, pruža mi zgužvani požutjeli papirić, u očima mu umor

i sljepilo, možda i neizlječiva bolest. Uzmite i bar pročitajte, govori mi, i dok zatvaram vrata listić pada na pod, i nestaje svjetla na stubištu. U 4.48 ujutro spuštam se iz svog stana kako bih prigovorio zbog buke što su je stvarali dokoni tinejdžeri. Na kušnji su već devetnaest godina. Dobro se zna što će se zbiti. S lakoćom me premlaćuju. Zašto da se stidim – pokazat ću svoje ožiljke, ne moraju bučati samo radi mene. Neka pište kao ekspresni lonac, kao izgubljeni pisak vlaka. Još se snažnije poraz riječi upisao u moje tijelo. No nadu ipak nisam izgubio.